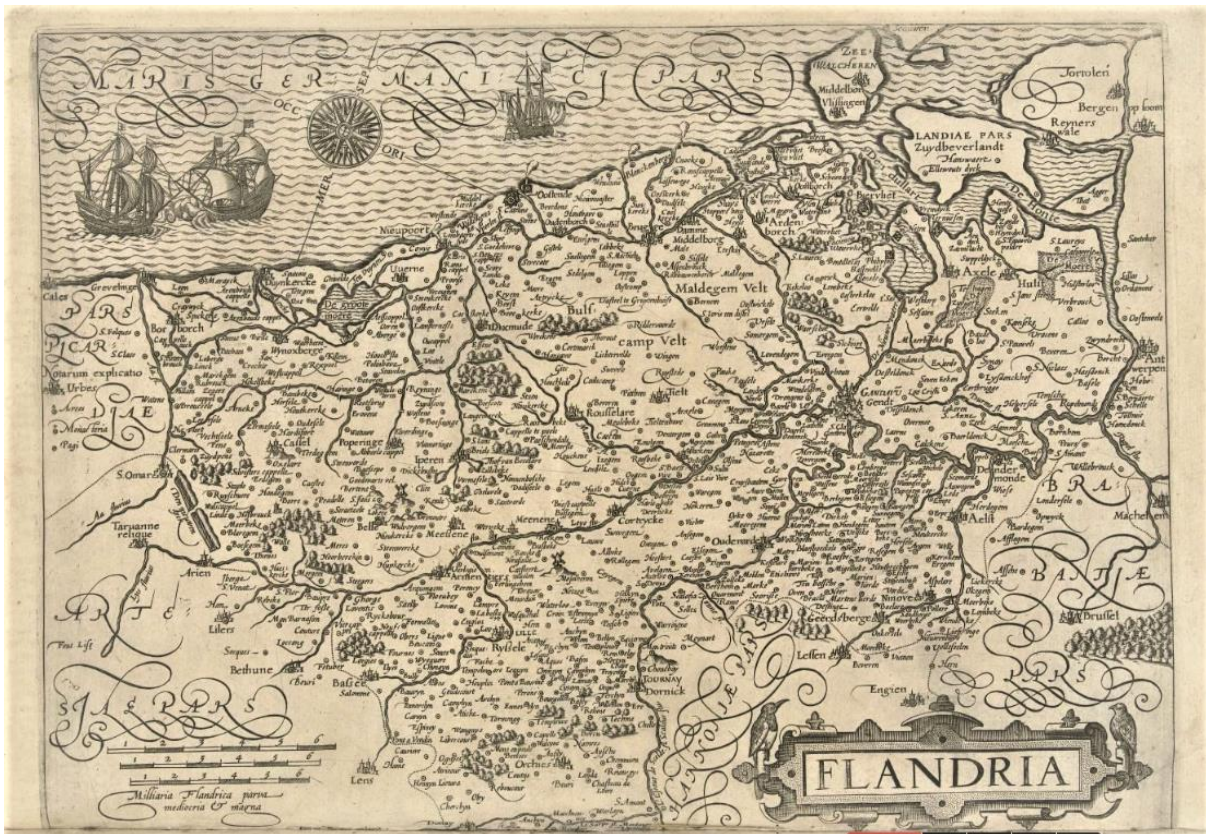


Jaar 1601 – Guido Vandermarliere



Inhoud

Het beleg van Oostende

Januari 1601 – **Een kwestie van schoon geplukte hop**

12 maart 1601 – Gift aan het convent van de predikheren

5 juli 1601 – Het beleg van Oostende

16 juli 1601 – Jan Dobbele verkooft erf op de Iperdam coutter

2 augustus 1601 – Francois Lebbe versus Jan Merlandt – Pacht van land

16 september 1601 – Ackerschaede ordonnancie

18 september 1601 – Injurie en schandalen van bakkerin

24 september 1601- Cornelis Pieren koopt een half gemet elst

19 oktober 1601 – **De toveresse op de Ste. Niclaysdach**

16 november 1601 – het Streckstraatje

20 november 1601 – **De zaak van Mahieu ende Pieter Bouve, een erfeniskwestie**

20 november 1601 – Den Hert - den Inghel - den Hoorne

7 december 1601- Simon Bastiaen heeft schulden

Het beleg van Oostende

In de 'Chronyke van Vlaenderen' by **Andreas Wydts** gedrukt in Brugge in 1726 – stelt men dat in het jaar 1601 – alsdan wierdt het versoek der **Vlaenderlingen** seer ingevoerdert, ten eynde dat haere hoogheden de stadt van Oostende,voorder souden aentasten, met belofte van alles te sullen besorgen, het gene tot dese gewigtige onderneminghe noodig was.

Dat betekende zoveel als dat het beleg van Oostende verder werd gezet.

Daarvoor had men echter nieuwe troepen over. Deze wierf men aan terwijl de 'oudere' soldaten niet betaald werden.

Het bleef dan ook onrustig binnen de Spaanse troepen van Albrecht en Isabella die in dit jaar op een aantal plaatsen, onder andere te Antwerpen gingen muiten.

Geregeld waren er ook schermutselingen bij Oostende zodat deze sluimerende oorlog, zo kort bij Poperinge en onze streek voor moeilijkheden bleef zorgen.



De Poperingenaars hadden ook hun eigen problemen, zoals met hun 'hommel'.

SAP117 – Januari 1601 - Nummer 47 – **Een kwestie van schoon geplukte hop**

Intendit met resumptie van de heeschere omme de weduwe van **Mahieu Voet**, heescheghe jeghens **Robert van Rouvroy** opposant, verweerder, dienende voor ulieden myne heeren burchmeesters ende schepenen vander stede van Poperinghe

Christiaen Moenaert - Pieter Roelen ende zyne huusvrauwe

Alvoren omme myne heeren kennelick te maeken de waerheyt van dese subjecte materie – es warachtich hoe dat dese heesheghe vrocht heeft anden verweerder den plocq van alle **de hommele op de perssen** staende op thommelhoff vande heescher jehens over **de couterebrugge**



Op de Ferrariskaart van rond 1775 – zien we rechts langs het cijfer 71 de Couterbrugge over de vaart liggen. Het hopveldje waarover sprake zal dus in het stuk met het nummer 71 gelegen hebben.

midts dat den verweerder daer vooren ande heeschege leveren moest drie hondert ende vichtich droghe hommele - vande aste commende - goet leverbaer goet vande zelven valeure ghelyck als

Boudewyn Bueten

plocken ende droghen zoude – welke voorwaerde zo ende waerachtig es Op welke vertooch myne voornoemde heeren believen te hooren ende examineren dese ghemargineerde personen met wiens ghetuughenesse de heeschege haer verdraeght. van welke leverynghe nochtans den verweerder danoff ghebleven es in ghebreke maer inde plaetste van hommelle te leveren naer den teneur vande voorwaerde, heift hy ghebracht ende ghepresenteert zulcken plocq van hommelle, **schandelues ende niet verandwoordelick – werdich tweemaal ghebrant te zyne waert mueghelick van doene.** daeromme de heeschege concludeert ten fyne dat ghy myne heeren sententie definityf ende over recht den verweerder ghecondempneert wort ande heeschege te leveren alsulcke hommelle als boven by heessche gheroert ende voort ghecondempneert inde costen vander instantie ter tauxatie employerende in als tbenigne offytie vande juge.

De getuigen die opgeroepen waren om 'oircondschap' te geven, waren dus Pieter Roelens, die blijkbaar 'procureur postulant deser stede' was, dus kandidaat advocaat voor deze stad – oudt xxxix j- 39 - aren oft daerontrent.

Hij bevestigt de verklaringen van de aanklaagster net zoals Janneken, zijn huusvrouwe - oudt 36 jaar en Christiaen Moenaerts filius Gheleins - oudt 39 jaar.

Op de 27^{ste} februari 1601 komt het antwoord van de verweerder.

Reprochen ende contradictien omme Robert van Rouveroye verweerder opposant over eender zyde jehens ende in prejudicie van het ydelen vulle, negheene ende insuffissant beleedt van oirconden twelcke mainteneert ghedaen thebbene de weduwe van **Mahieu Voet** heeschege ter andere

voor mijn heeren burghemeesters ende scepenen der stede van Poperynghe

1

Alvoren inde plaetse van reprochen zo employeert dese verweerder tot zyne invocatie, ontlastynghe ende absentie, zynen intendit ende positien ter dese instantie met zyne en questie ende informatie voor ulieden gheproduceert ghe-exhibeert daerinne hy allessins es ghefundeert

2

Ende als eyst zo, dat in conformiteyte vande gheschreven rechte - institut de locat et conduct finali, que partinum expressa con ventione promissa fuerunt, mecnom et que ex bone et quo prestari debent, hyc in contractu fervanda sunt dat dheescheghe haer schuldich es ende behoorde te regulieren in zulcx, als tusschen partyen litiganten es ghestipuleert ende besproken gheweest, ghemerct zy niet en es gheresilveert¹ noch en heeft in tyden ghepoeniteert² van zulcx als tusschen haer en dese verweerder es besproken ende gehandelt gheweest.

3

Noghtans ter contrarien van dien en vermochte dheeschereghe niet haer te onderwinden ende te moeyen metten plocq vanden verweerder, achtervolghende de passagien ende de deductie vanden intendit vande opposant verweerder.

4

Inder voughen ende vormen dat dheescheghe ten tweeden artikel van haeren intendit, haer beclaeghende ende dolerende³ (ten onghelycke nochtans ende zonder legitime oirzaecke ofte redene) van de hommele scandaleuse ende niet verandwoordelick, zo zy zecht weerdich tweemael ghebrant te wesene etcetera die den verweerder haer zoude hebben ghelevert tzelve heeft haer zelve te impliere ende te wytene ende gheenssins met dese verweerder die daarvan is inculpable ende onbeschuldigh

5

Ghemerct dheescheghe ende complainante vande zelve hommele die zy by haeren expressen laste ende advies in zulcke voughen heeft ghedaen plocken ende zelve met haeren handen gheploct heeft, vande verweerderr heeft één hondert en vyf en dertich ponden ghedrooghde ende bereede hommele ontfanghen ende daarmede haer ghehouden - vuldaen ofte ghecontenteert⁴.

6

Bij welcken heeft dheescheghe groot onghelyc ende doolt grootelicx te commen querelieren⁵ sverweerders laste, driehondert ende vichtich hommele, goedt leverbaer goet, vande zelve ghewasse etc. volghende het abusyf te kennen gheven vande zelve heescheghe ten eersten artickel van haren intendit, ant al tzelve haer ondueghdelick maintien, es der naecte waerheyd contrarie.

7

¹ Resilveren = besluiten

² Peniteren = penitentie krijgen

³ Doleren = zich beklagen

⁴ Contenteren = content of tevreden gesteld

⁵ Quelereren = kwestie zoeken – ruzie maken

Ende dat tot confirmatie van haeren erreure⁶ ende abuse, dheeschereghe pooght haere te bedeckene ende voorderen met de depositie ende het verclaers **van Christiaen Moenaert**, oirconde van wegghen dheescheghe ten inhouden vande zelve artickel gheproduceert -

Sustineert desen verweerder dat tot zyn belydinghe en zal in prejudicie⁷ ende ten naedeede van de verweerder in dese zaeken, worden gheadjoustert⁸ foy ofte gheloove als invalide ende insouffissant⁹ by dat den voix van eenen en es negheenen

De stem van één persoon – was dus eigenlijk geen stem.

8

Ende zo verre als raet het beleedt van de twee andere ghemargineerde personen opden zelve sheescheghes intendit,

ghemerct alle oriconden moghen zyn gheproduceert in civile zaecten (als es het cas questieux) de ghone die van rechts weghe tzelve niet verboden en es - zo reprochier¹⁰ den verweerder den vrouwe persoon aldaer ghehoort, als gheenssins te gheloove –

omme de cranckheyt vande natuere ende onghestadicheyt van alle vrouwepersonen metghaders ob mulierum - met meer andere redenen by rechte ghededucert.

9

Ende de resterende manspersoon als procureur ende solliciteur gande heescheghe, domestycq¹¹ ende familie van diere, ghemoet by raede ende zyn ingheven wesende auteur vander zaecke questieuse, wederlegt desen verweerder expresselick.

10

Boven dat de zelve twee oirconden daeghelicx ten huuse vande heescheghe frequenterende alzulcx als zy hebben ghedeposeert byden zelve intendit, tzelve alleenelick hebbende van hooren zegghen want ten deghen vande questieuse stipulantie zy respectivelick en connen metter waerheyt hebben verclaerst by ende present gheweest thebbene daer den coop in questien gheschiede.

Midts welcken dese verweerder employerende ten desen de qualiteyt van de reprochen in rechte ghefundeert,

ter nulliteyte van sheehghes beleede ende questie – concludeert

ende dit alles zonder prejudicie van het beleedt van sheecheges oirconden in dese zaecke daertoe hy in tyden en wylen heeft ghedaen alle behoirelicke debvoiren, zo myne heeren kennelic es

protesterende by dien te blyvene in zyn gheheel ter cause voorsien nietjeghenstaende den staet ander subjecte zaecke.

Copie par Coninck

20 mei 1602

De verweerder antwoordt hierop en verklaart:

⁶ Erreure = vergissing

⁷ Prejudicie = inbreuk op het recht

⁸ Adjousteren – in overeen stemming brengen

⁹ Insouffisant = onvoldoende

¹⁰ Reprochieren = verwijten

¹¹ Doministicq = knecht

Inden eersten dat hy niet en ignoreert¹² vander ghestipuleerde leverynghe van zekere qualiteyt van hommele totten nombre van driehondert en half drooghe goet byden verweerder van dheescheghe ghecocht, ten tyde dat die stondt up sheescheghes grondt up de peertsen, nemaer niet inden vormen ende manieren zo dheescheghe allegiert ende verclaerst. want dat dheescheghe des donderdaeghs ende vrydaeghs voor onsen vrouwen dach Belle feeste, ten jaere zesthien hondert ende een, laetstleden, es ghecommen in haer hommelhof, ten tyden als den verweerder daer ontledich ende bezich was met de zelve zyne ghecochte hommele te plocken up de voornoemde twee daeghen zij heescheghe zelve heeft gheploct de zelve hommele tot haeren poste ende gheliefte overzulcx dat desen verweerder egheen meestere en was van zyn ghecochten goede. Item ende van dat de zelve heescheghe alleene haer was onderwindende¹³ metten zelve plocq, willende expresselic ende lastende by dien zy zelve de plockeghen vande verweerder, dat zy aldus ende also tot gaere gheliefte ende ghebode zo commande, de subjecte sheescheghe hommele zouden plocken met de circumstantie daertoe dienende, believe mijne voornoemde heeren te hooren ende examineren de naervolghende personen als ghetuyghen in deze zaeke
Jaene, dhuusvrouw van Guillaume Guillaert
Mariette, dhuusvrouw van Jacques de Mey

Ende van ghelycke smaendaeghs daernaer wesende den eersten dach van de Belle feeste dat dheescheghe es interativelick ende andermael ghecommen int zelve hommelhoff by de zelve plockeghen ende heeft wederomme haeren ghelast ende bevolen espresselic te plocken **de groene blaederen** van de zelve hommele ende de zelve in sticx te treckene etc. met ghelycke circumstancien believe etc. *te examineren* de voornoemde vrouwe personen. overzulcx dat dheescheghe vande zelve hommele die zy by haeren expressen eyghen wille ende laste zo advies ende in zulke voughen als vooren gheseyt es heeft doen plocken ende zy zelve gheploct heeft, vanden verweerder heeft ontfaen in leverynghe een hondert vijf en dertich ponden hommele etc.

Midts welcken in suppplemente van preuve ende tot confirmatie van sheeschereghes intentie dat zulx es de gherechticheyt deser verweerder in confortantie van dien presenteert zynen eedt; zo verre tzelve noodt zij etc.

Met dit antwoord van de verweerder, beschuldigt deze de eiseres dat zij zelf verantwoordelijk was voor de slechte pluk, met opgedragen te hebben aan de 'plockegen' – met de groene bladeren – te plocken en in stukken te trekken.
We vonden nog een antwoord van de eiseres; zij stelt:

¹² Ignoreren = ontkennen

¹³ Onderwinnen = zich bezig houden met

Ende omme te reprocheren de onwaerachtighe redene ende propoosten by den verweerder hier voorghestelt
de heescheghe en wil ygnoreren ofte zoe (*zij*) es ghecommen int hommelfhoff ten tyden dat men plocte ende de plockeghen ghebeden dat zy de zelve hommelle **cuusschelic** (*fatsoenlijk en zuiver*) zouden plocken
maer naer den hant
van doen – *toen* - mach den verweerder ghecommen zyn ende de zelve plockeghen ghelast te plockene **rype ende groene** al dat voor de hant quam
alsoo 't wel ghebleken es **by de hommele die noch es ten huuse van Michiel Staessen.**

3

Also oock den verweerder buuten de waerheit te kennen gheift
als dat hy ande heescheghe zoude ghelevert hebben een hondert en vichtich ponden hommele ende en es maer hondert ende vyvendertich ponden
zoodat den verweerder in al dese zaeken bevonden es eene die grotelicx de waerheit mist.

4

Ende behoudens dese ghetuughen yet ghedeposeert hebben in prejuditie ende ten naerdeele vande heescheghe of den inhoudt vanden inhouden over waerachtichg –
de heescheghe wederleght de zelve vut causen tselve maer twee vrouwen zyn ende oock domystycken
ofte groote kennesse ende alleranse hebben met den verweerder
also oock den verweerder
eensdeels te laete up es om zynen proufve te doene
stellende tselve inde despositie van mijne voornoemde heeren ...
Midts welcken concludeert als tanderen tyden etc.

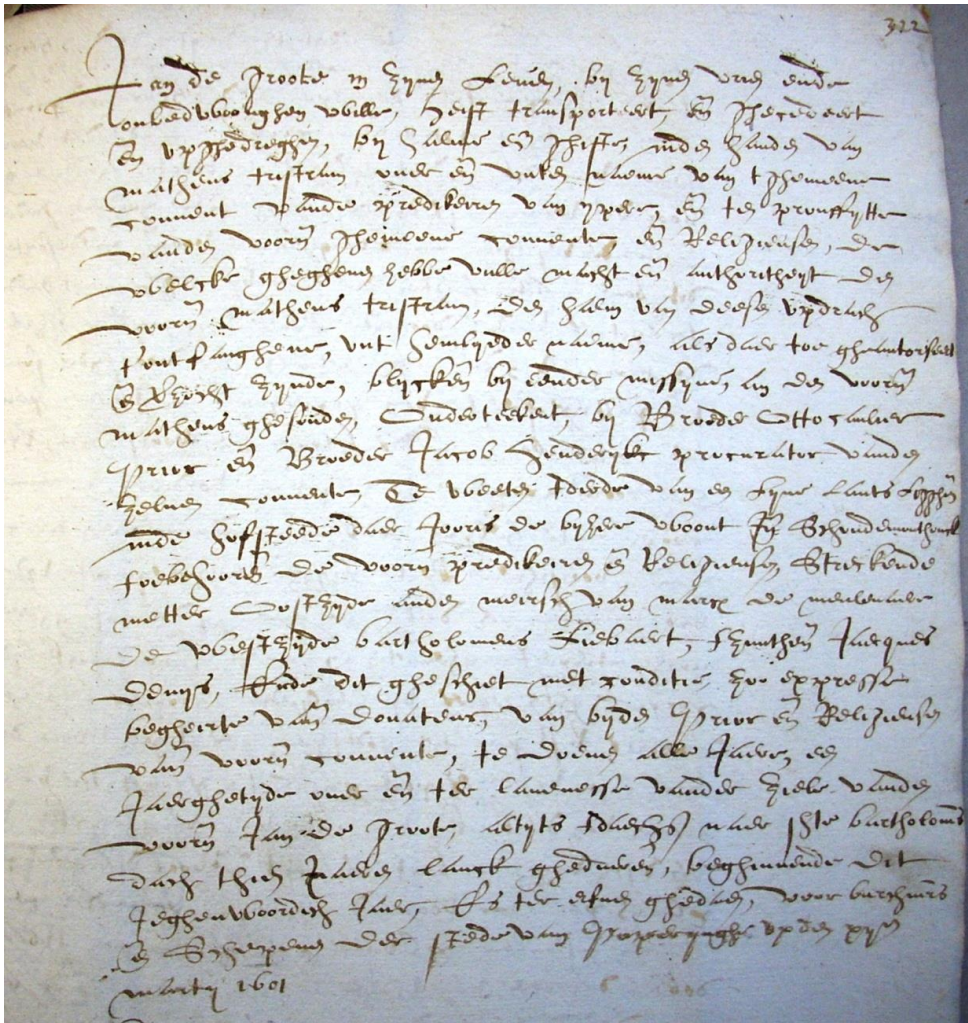
6 juni 1602

Een uitslag van dit proces, hebben we niet gevonden; maar het is een prachtige illustratie van de 'plukproblematiek' die zich rond 1600 kon voordoen.

12 maart 1601 – Gift aan het convent van de predikheren – Halmen
--

Jan de Groote in zynen leven, by zynen vrye ende onbedwonghen wille,
heeft transporteert ende ghecedeert ende upghedreghen, by halme ende ghifte inden handen van **Matheus Tristham** over ende vuten naeme van t'ghemeene convent van de predicheeren van Ypres ende ten prouffytte vanden voornoemde ghemeene convente ende religieusen –
de welcke ghegheven hebben vulle macht ende autoriteyt den voornoemde Matheus Tristham - de halm van deese opdracht te ontfanghen , vut hemlyeden naeme,
als daer toe gheautoriseert ende versocht zynde,
blyckende by eender missive an den voornoemde Matheus ghesonden, onderteekent by broeder **Ottocalver**, prior ende broeder Jacob Henderyck, procurator vanden zelve convente te weeten tdienden van een lyne lants liggende inde hofsteede daer Jooris de Byser woont in de Schoudemonthouck, toebehoorende de voornoemde predickheeren ende religieusen, streckende metter oostzyde anden meersch van Marc de Meulenaere, de westzyde Bartholomeus Liebaert, zuutzyde Jaecques Denys ende dit gheschiet met conditie zoo expresse begeerte van de donateur van byde prior ende religieusen van de voornoemde convente,
te doene alle jaeren een jaerghetyde over ende te lavenesse vande ziele vande voornoemde Jan De Groot, altijts daeghs naer Ste. Bartholomeus dach thien jaeren lanck gheduerende,

beginnende dit jegenwoordich jaer, ende ter erfven ghedaen voor burghmeesters ende schepenen der stede van Poperynghe op den xij maerty 1601



5 juli 1601 – Het beleg van Oostende – Pauwel Heindericx

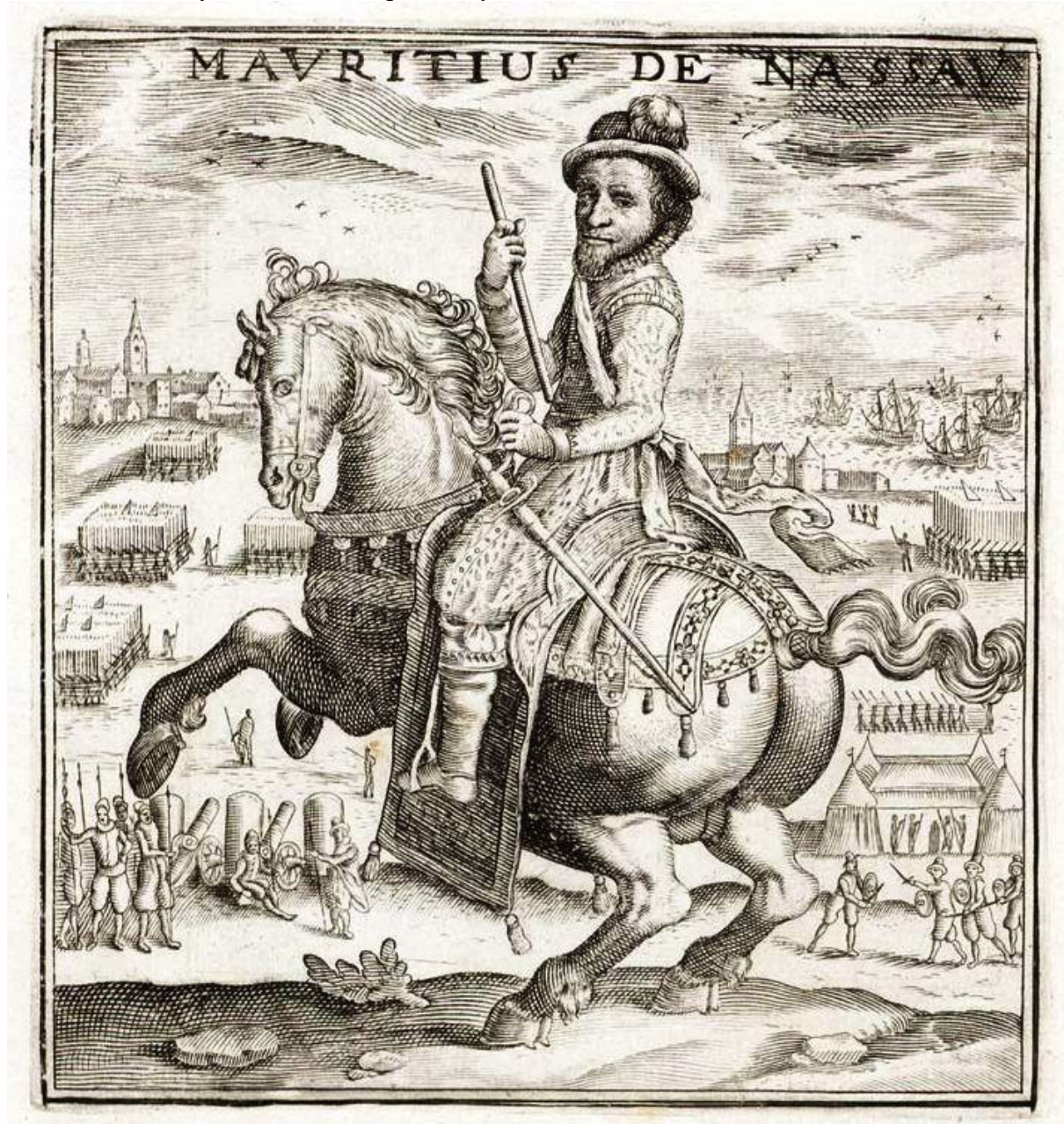
Den aertshertogh, van die van Vlaenderen gedeurichlick aensocht wordende om het beleg van Oostende te doen (waer toe dat sy hem groote sommen, geld aanboden), heeft eyndelinghe voorgenomen dien wensch te volgrenen. Op den ° juli 1601, sont hy to dien eynde een groot leger derwaerts, het gone van 's anderdaegs de stadt reeds begonde te beschieten.

De blijdschap die men over dese onderneming geheel Vlaenderen door hadt, was seer groot, men hoopte dat die stadt welhaest soude gewonnen wesen, midts den aertshertogh aen de leden van Vlaenderen beloofd hadde, dat sijn leger niet soude opbreecken voor dat de voergave er van soude gedaen zijn.

Omdat opset te helpen voltrecken, stonden de leden van Vlaenderen aen den aertshertogh terstont eene buytengewoone bede van ses hondert duysent guldens toe, daer in de casselrie van veurne, voor haer aendeel moeste betalen ses en dertigh duysent, een hondert en seventigh guldens.

Als den aertshertogh voor Oostende trocke, dede hy alle de ruyters die tot Nieupoort in garnisoen lagen, in 't leger trecken, omdat hy dacht dat die aldaer niet meer nodich waren.

Daerom achtte het magistraet het nootsaeckelick daer in te voorsien, omdat men noch altijdts vreesde dat de geusen langst de zee in dese casselrie souden vallen om er te roven ende te branden. Daer toe weirdender achtthien ruyters ten coste van Veurnambacht opgenomen. De selve wierden gestelt onder het gebiedt van jonker Philips Spornckhols, dieder mede naer 't clooster ter Duynen voor standtplaetse tyrock, met last vande zeeceuste te bewaecken.



16 juli 1601 – Jan Dobbele verkooft erf op de Iperdam couter - Halm

Gheleyn de Coninck

heeft ghecocht

jeghens **Jan Dobbele ende Christyne** zijne huysvrauwe

de drye deelen van vieren ut huus, erfve ende catheylen

staende op **d'yperdam couter** deser stede

daer jeghenwoordigh de voornoemde Dobbele meer woont,

streckende van vooren t' straete,
 achterwaert totter erfve van Boudewyn Beuten,
 metsghaeders de helft ande erfve gheleghen onder thuus van gheseyde Conynck,
 staende neffens **de Groote Croone**,
 belast met chyns advenante in iij pond x schele parisis by jaere ten proffytte van den disch van
 Ste. Jans,
 Item in x schele parisis tsjaers den heere
 Dachterstellen van t'voorschreven last, te zuuveren by den vercooper totten daeghe vanden
 halm,
 Item de helft van de erfve onder thuus van **Gabriel van Thune** daer jeghenwoordelick woont
 de weduwe van **Jaecques de Worm**,
 streckende als vooren,
 belast met chyns advenant in 't hofmanschap van wylent Joos Denys,
 modo Jacques Meles causa uxoris
 ende dit omme de somme van drye en vichtich ponden grooten vlamsch,
 't voorseyde erfve ende catheylen boven alle lasten voorschreven,
 te betaelen twyntich ponden grooten vlamsch ghereet metten halm,
 ofte de selve pennynghen, vervanghen an Pieter Becaen coopeman tot Ypre ende talyts totten
 vulle betaelynge, by elf ponden grooten tjaers,
 twelck cours nemen zal naer deerste betalynghe emmers veerthien daeghen onbegrepen,
 vorts v schele parisis teenen godtspenning,
 een dobbel ducaet voor de huusvrauwe vanden vercoopere,
 xij pond by te lijfcoop,
 mits dat den cooper zal tzelve moghen maecken vij tlaetste paiement van zijne betalynghe
 behoudens zynen dagh van betalynghe dies diert coopers laste ende voorts al ten lasten van
 den blyver
 Ghehalmpt over erfve opden xvj ste july 1601

2 augustus 1601 – Francois Lebbe versus Jan Merlandt – Pacht van land - SAP 117

Intendit omme **Francois Lebbe** heescher
 jeghens ende in prejudicie van **Jan Merlandt** verweerder
 dienende voor schepenen vande berechte der stede van Poperynghe

Inden eersten alzo de verweerder versteken is geweest van andwoorde ende den heescher
 gheadmitteert de faicte op tinhoudt van zynen heesch -
 dat den verweerder zoude ghebruuckt hebben twee ghemeten zayland zonder pacht ofte
 voorwaerde metghaeders heescher ghemackt te hebben -
 den termijn van drie jaeren danoff het een ghemet zaylant es gheleghen inden
Schoudemonthouck ende ghebruuckt een jaer verschenen te bamisse 1596 -
 ende vander ghemet liggheende inden Lyssenthouck den verweerder ghebruuckt heeft twee
 jaeren tlaste verschenen 1596.

Jan Puettinck - Clays Luephondt

Daer op believe mijne voornoemde heeren te hooren ende by eede te examyneren de
 ghemargineerde personen
 of zy niet goede wetenschap en hebben
 dat de verweerder het voorschreven landt gheposseseert heeft den voornoemde termijn zonder
 nochtans den verweerder dannof eenige betalinghe ghedaen te hebben
 ende zonder pacht van hem ghewonnen nocte ghehadt te hebben.

Voorts of tzelve landt desen heescher niet en es competerende in proprieteyt als eertyden ghecocht jeghens **Andries de Muelenaere ende Janneken** zynne huusvrauwe blyckende byden extraicte van erfvenesse ten desen annex onder de cotte A

Oock toedien tot breder betooch dat het landt questieuse toebehoort desen heescher secht alhier over pachtbrief dat hy tzelve landt verhuert heeft an **Clays Luephondt** den termyn van vyf jaeren tot xxij pond parisis tsjaers den hoop het tgene dat **vrylandt** es xiiij pond parisis by jaere ende dander ghemet dat gheen vrylandt en es acht pondt parisis tsjaers bedraeghende tzaemen beede partien xxij pond parisis jaerlicx onder de cotte C

Mids welcken den heescher concludeert ende tendeert ten fynne - op de productie ende beleet by hem ghedaen daer up den verweerder ghecondemneert wort inde betalynghe vande somme van xvj pond parisis over tghebruuck van beede de jaeren van teen ghemet ende over tghebruuck van tghemet vrylandt van een jaer xiiij pond parisis metghaders inde kosten vande vervolghe ter tauxatie implorerende daer toe ulieden heeren beningne officie Ghenought den ijde auguusti 1601 copie par Conynck

Het huurcontract

Ick Francois Lebbe kenne verhuert te hebben an Clays Lupont - twee ghemeten saylant een ghemet liggende inde Schoudemonthoudk ende tander ghemet inden Lyssenthouck wanaf tgheen inden Schoudemonthouck es vrylant den den termyn van vyf jaeren wanaf teerste jaer vallen zal te bamesse zeventneghentich voor de somme van xxij pond parisis de hoop van de voorseyde twee ghemeten by den huerder bekent in tlaeten der naerhuer zo hebbe ic Lebbe de oude gheteekent den deesen viijste sporckel eenentneghentich inde presentie van Jaecus Verchoote ende Jan van Dale Franchois Lebbe

Vryland : Land dat vrij is van lasten, dat den bezitter in vollen eigendom toebehoort. (WNT)

50d - bestuur - 16 september 1601- Ackerschaede

Gheconsidereert by den heere, burghemeesters ende schepenen der stede van Poperinghe de groote ende excessive schaede by diversche insetenden ende vreemdelinghen daeghelicx ghedaen in alderhande vruchten ter mesagtynghe van de oude statuten - ordonnerende ende verboden ten diverschen tyden voor desen ghepubliceert ende de cleene ghehoirsamheyt van diere - hebben iterativelicke ende van nyeux verboden ende gheinterdiceert - verbieden ende interdiceren wel expresselick by desen - alle ende yeghelick - insetenden deser stede oft vremdelynck - wie dat sy - voorder te plocken, wechdraeghen ende stelen by daeghe ofte by nachte eenighe vruchten vut hoven ende lochtinghen - tzy buuten ofte binnen de barrieren -

als appelen, peeren, crappen, raepen, wortelen ende dergelycke leiftoghen
noghte oick taerwe, rugghe, boonen, erweten, cruut, haveere, sucrioen, geerste, bouckwiet,
vlas
ende dergelycke vruchten hemlieden nyet toebehoorende
op peine van vanghenesse ende gepuniert te wesene als van diefte by geesselinghe ende van
buuten der lande van Vlaenderen ofte andere zwaere correctien
ende boeten ter discretie vande juge -
zonder eendre dissimulatie, oogluckinghe ofte verdragh -
lastende de officieren - dienaeren van den heere, officieren vande ackerschaede ende andere
daertoe gheauthoriseert
te doene bezouck in alle huusen ende plaetsen
daer eenighe suspitie, presumptie ofte vermoeden zal wesen vande zelve diefverie
ende zulcke personen tzy mannen,
vrauwen, cnaepen, dienstbouden, cneghten, meysenen ende alle andere personen,
groot ofte cleene,
wie dat zy ende zulcx bevonden wiert ante tasten
ende te legghen in stricte vanghenesse omme oopenbaerlick ghepuniert, ghegeesselt ende...
Hoek van het papier weg
ende jeghenwoordighe ordonnancien

Van ghelycken dat nyemand - wie hy zy - hem en vervoordere de haeghen vande hoven,
lochtynghen, boomgaerden,
gersserien ende andere besloten plaetsen, landen ofte andere -
te breken, weeren ende thoudt dannaff
diefvelicx te stelen -
nochte oick eenighe perssen vande hommelhoven - hem nyet toebehoorende - daer vut te
draeghen ende
te wercken tzynwaert te wercken
ende van ghelycken te stelen - tzy by daeghe ofte by nachte -
op de voorschreven punitie ende arbitraire correctie ende boete van
iij pond telcken bevinde - met verhael van scaede ende interest
ende daer de voorschreven ontvremdynghe ofte diefverie zal bevonden werden
aldaer te zyne by kinderen ofte onderjaerighe weezen, zoo zalmen de voorschreven boete
verhaelen an de vaders, moeders,
vooghden, meesters ofte vrauwen ende wiens subjecte ofte bevel die gehouden werden
elck waghte hem van hierjegens te misdoene, men zal dienangaende nyemand spaeren nemaer
goed recht ende
justitie doen
ghepubliceert ten bretesque - tsondaegs den xvjde septembris 1601
by my J. Mazeman

18 september 1601 – Injurie en schandalen van bakkerin - SAP117 - nr.33

Ghedient den xvijde september 1601
Heesch ende calaingne omme **Cathelyne de dochter van Marc de Mol**, huusvrauwe van
Frans de Boeuf, heesscheghe
in materie van injurie ende scandalen omme eendere zyde
jeghens, up, ende ten laste van **Jhaene de huusvrouwe van Matthijs van Cassele**,
verweereghe ter andere
voor mijne heeren burghemeester ende schepenen der stede van Poperynghe,

heere ende baillu deser stede met dheescheghe ghevought.

Alvooren tot verstande van dese zaecke subjecte
dient over waerachtich ghehouden ende ghepremitteert, dat upden laetsten van maerte
zesthien hondert een,
in de absentie van sheescheghes man ende vande zelve heescheghe,
alleenelic int huus ghelaten hebbende een cleen onderjaerich doghterken van **Mahieu
Maerten**, naerghebeur vande zelve heescheghe.

Es secretelic ende behendelick sheescheghes huuse ghecommen
de verweerdereghe ende heeft (buuten de wille, weete ende consente van de heescheghe)
ghenomen ofte ontdreghen
vut zekere stande twee, zo drie ghebacken taerten, broden,
zulcx als dheeschereghe was daeghelicx ventende ende vercoopende.
ende alzo tzelve dochterken, daerjehens was relicterende ende strydende,
zegghende dat haere vrouwe deze heeschere, haer hadde expresselic verboden
egheen broot, nietmeer aen de verweerdereghe, dan andere te laeten volghen,
dan midts den prijs ende ghelt daervooren ghevende.
Naerdien de verweereghe ter oirzaecke van dien griefvelick tvoorseide doghterken
gheslegghen hadde met vuysten ontrent haer hoofd ende aenzichte,
vermetende haer de verweereghe,
ten aenhooren van een yghelicken,
als dat zy 't zelve dochterken zoude gheven **haer herte in haer handen**
ende bryngghen van levende lyfve ter doot,
alwaert inde presentie van haere ouders, vadere ofte moedere
ende de verweereghe alzo dieffelick mededraegghende de zelve brooden naer huus vertrocken.
naer twelcke es gheschiet dat thuus commende dheescheghe ende in zulke staete bemerckende
tvoornoemde dochterken
datmen aen haer egheen lyf noch leven en zach - heeschende dheescheghe
wederomme de restitutie van de zelve gestolen brooden,
heeft hendelynghe de verweereghe aenghegaen dheeschereghe met halfve brycken,
die de verweereghe by ghewelde was smytende naer de heeschereghe.
Zonder nochtans daarmede haer te houdene te vreden,
nemaer heeft de verweereghe boven dien,
overluydt up sheeren straete gheroupen ende aengheseyt dese heeschereghe
veele hooge injurieuse contumelien en scandalen,
onder andere maeckende van de heescheghe **een hoere,**
eene croigne, een tooveresse ten diversche stonden,
metghaeders eene diefveghe,
zegghende dat dheescheghe hadde dieffelick ghestolen
ten huuse van Jaecques van Reninghe ut de cuupe zo stande zo veele buetere als haer
gheliefde eten
gheenssins lydelick zonder condigne exemplaire reclamatoire beterynghe ende correctie.

Midts welcken dheescheghe furnierende sverweereghes laste van desen strictelicken heesch,
concluderende daarby tendeert ten fyne dat
by ulieden heeren wysdom ende sententie
ten diffinitive de verweereghe wort ghecondemneert
ter prouffycyte vande altaere van de H. Sacramente der kerke van St. Jans te ghevene twee
ponden wasse

ende ter distributie van de armen aldaer, in ghebacken broode ofte in ghelde, twee razieren tarwe -
behoudens niet min de comparitie personele vande verweereghe in haer lydewaet up eenen ordinaire dynghedach ende knielende up een knye,
God vande hemelen, justitie, heere ende wet biddende verghevenesse,
zegghende hooghe ende overluydt dat haer verweereghe zy hertelick leedt de voornoemde enorme diffonatorie scandalen ende injurien etc –
zal bet voorts werden ghecondemneert inde mysen van justitie de boete vande heere ende inde costen van de processe ter tauxatie ofte up als vuterlick.

Ende by manieren van provisie ghemerct dat de verweereghe noch daeghelicx es continuerende ende onghelyc veele meerder
ende onlydelicke contunelien, achterclap, blamage ende injurieuse woorden roupende ende overzegghende dese heescheghe
ende zonderlynghe upden xxiiijste (23^{ste}) van hoeymaendt 1601 laetstleden, heeft de verweereghe andermael naegheroupen als dat zy heescheghe was eene snoode hoere, eene toveresse, etc.
verzouct dheeschereghe de comparitie ende confrontatie vande verweereghe in persooone ten naesten wettelicke ghedynghe vanden delicten voor ulieden ende by ordonnancie, zo resolutie van diere, ter correctie omme beede partyen ghehoort,
summier recht inde subjecte zaecke ghedaen te wordene zo justitie, heere ende wet bevonden zullen te behoorene,
up de abandonncie vande zelve verweereghe ofte condempnatie tot ulieden heeren distinctie, daeromme dheescheghe oidmoedelick es biddende.

24 september 1601- Cornelis Pieren koopt een half gemet elst – Halmen – SAP 366

Cornelis Pieren heift ghecocht jehens **Pieter de Cherf** ende jehens **Joos Stroibier** metghaeders jehens hemlyeder huusvrouwen
een half ghemet elstlant erfve ende catheyl liggende inden **Helhouck** metghaeders ‘tverwas van thien jaeren, volghende den vutwysen vande deeloot ondertekent G. Conynck, liggende tvoorschreven parseel in een partye van drye ghemeten ende xlv roeden ghemeene met Lauwers ende Jaecques Pelgrem,
commende met de zuuteynde ande hofsteede van Allart de Felle, tnoortende derfve van Jan Mostaert, van oosten den bilck van Pieter Thooris, van westen de kynderen van Gheleyn TSSintjanssuene, zuuver ende onbelast – ghezondert sheeren grontrente
Omme de somme van derthien ponden x schele tvoorschreven te betaelen met ghereede ghelde – iij schele parisis voor eenen godtspenninck – xl schele parisis te lyfcoope metghaeders erfven, onterfven ende den xl-sten pennynck over toctroy al ten laste vanden blyver
Gehalmpt over erfve upden xxiiijde september 1601

den voornoemde **Gillis de Turck met Mahieu de Turck** tusschen zessen ofte zeven heen den voornoemde heescher sheeren straete ende den wech afgheleyt ende by fortsen afgeslaen hebben met stocken opsprynghende opde voornoemde heescher daer hy quam van Poperynghe omme naer huus te commen ende mits dese Gillis segghende jehens den heescher – *wel wilt ghy wat op hebben?* - daer op den heescher zou gheseyt hebben – *Waeromme zoude ghy my slaen, waeromme zyt ghy op mij gram?* of met dese proposten heeft Gillis voornoemde een van dese verweerders zynen stock ghenomen ende den heescher wel dapperlick gheslegghen ende hem daer naer omme ghetrocken als dan Mahieu, Gillis broedere ghecommen es ende gheseyt jehens den heescher: **Ghy schelm, zult ghy mij oock met den stock slaen?**

Ghelein Useel

Voorts of zy deposanten voor dit ghewelt niet ghehoirt ende verstaen en hebben, segghen alle beede de verweerders dat zy de heescher zyn leden zouden in sticken slaen ende smyten met noch meer enorme ende **leelicke injurien**, segghende dat zy **een tooveresse** was – *Ick zal U aldus ende alzo slaen ende u huusvrauwe onder haer voet treppelen, de tooveresse, dat het es blyvende* – in de meymaendt lastleden.

Den bailliu Peerebome

In teeken van dien ende dat tzelve waerachtich es, geeft den voornoemde Gillis verstaen hebbende dat den bailliu van Poperynghe vut was omme ter zelve cause hem te apprehenderen¹⁴, debvoir ghedaen omme den voornoemde bailliu te ontloopen

Willem de Cuupere

Nemaer zoo den bailliu wachte ghestelt hadden van achter, heeft de zelve Gillis wech loopende van hemlieden gheapprehendeert gheweest Twelcke ghewaerschuwet zynde anden voornoemde Mahieu - Gillis broedere heeft hem terstont vluchtich ghemact omme insghelicx niet gheapprehendeert te zijne, hebbende hem van Poperynghe gheabsenteert ontrent en hoeveel daeghen als wanneer den chirurgijn verclaersde gheen perikele te zijne vanden doot.

Ende voorts naer dat den bailly Gillis gheapprehendeert hadde, soo franck hij van daer naer Mahieu de Turcq vraeghende an zyn huusvrauwe waer haeren man was – daer op zoe zeyde, mijnen man en es niet thuus ende es ghegaen wercken boven Belle, nochtans in contrarieren alsdoen was ten huuse van Pieter van Damme de jonghe.
Den xix novembris 1601

De 11^{de} maart 1601 - Den xiste maart 1601

Informatie preparatoire omme Jan Devacht heescher jehens ende ten laste van Gillis De Turck ende Mahieu zynen broederden bailliu byden heescher ghevoucht

Clarette de Croix, huusvrouwe van Christoffle Bryde, woonachtich inden Hamhouck van Poperynghe – oudt xx jaren – by eede daer toe solemnelick ghestaeft ende vermaendt - deposeert vor der waerheyt dat gheleden tusschen den oustmaendt ende september lastleden ten jaere 1601

¹⁴ Apprehenderen = arresteren – gevangen te zetten

was werkende op het landt van Gillis de Truck - ende heeft hem hooren segghen dat hy de huusvrauwe van Jan De Vacht ghemoet hadde afcommende van Poperinghe haer groetende ende segghende - ghoeden dach - daerop zoe nyet en sprack ende daer op hy De Turck seyde: ghy sacramentsche tooveresse is uwe tonghe in duvels ersgat ghesloten? waerop zoe andwoordende - Ick en weet niet wat ghi seght, daer up hy De Turck zeyde : Ghy en doet de pestilencie en weet ghi niet wat ick zegghe - ghy boose tooveresse dat ghy syt soe dat zoe wederomme seyde - ick en verstaen niet wat ghy seght met welcke proposten de traenen liepen vut haer oghen met welcke redens hy De Turck vertock ende voorders hem vermeten hadde Jan de Vacht met zyne huusvrauwe ende leven ont sticken smyten ende slaen zonder niet voorders wetende van eenich ghevecht hiermede sluitende haerer dispositie onder haer hanteecken

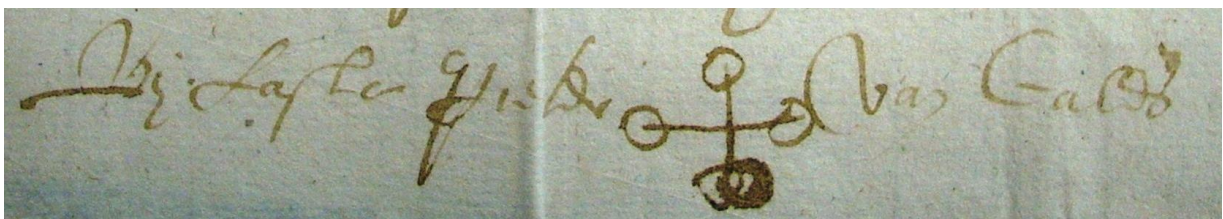
Jan de Brauwere, lansman van sijnen stile, woonende in de Hamhouk van Poperinghe - oudt ontrent de xxxiiij jaeren - by eede solemnelick daer toe ghestaeft ende vermaent - deposeert voor der waerheydt dat hy op Ste Eloydach - wesende den jste deser maendt decembris int jaer 1601 - ghaende met Jan de Vacht naer haere werck naer Poperynghe aldaer opde wech hemlieden te ghemoet es commende Gillis De Turck jehens den welcken Turcq Jan de Vacht gheseyt heeft - ghy hebt mij zoo dickmaels gheseyt dat ghy mijn backuus vermacken zoudt - wilt ghy my niet vermacken daer op Gillis zeide - zeere rasch zoude ick vermaekcen maer wat wille ick U slaen ghi en zijt maer een kyndt - ghy hebbet zoo langhe verzocht - zeyde hy De Vacht hebt ghy inden zin - doetet met welcken proposten Vacht alitit verder ghinck, niet stille staende soe dat Gillis seide - het zal noch meer pas gheven voorts raekende het ghevecht den depositant en heeft daer af niet ghezien nochte ghehoort dan hy De Vacht snavons huus commende doen hy ghequest was op Ste. Niclays dach lastende de vjde deser maendt decembris dat hy ghequest was van Gillis de Truck ende Mahieu zynen broeder hem verwachtende op sheeren straete hiermede sluitende zynen depositie onder zyn hanttecken

Gheleyn Useel - vulder van zynen stulle - cuerbroeder der stede van Poperynghe - oudt ontrent de xliiij - 44 - jaeren - oriconde beleet ende by eede gheexamineert - deposeert voro de waerheydt dat gheleden ontrent een maendt, alzoohy ten huuse van Gillis de Turck een swyn was slaende, waeren zy deviserende onder anderen zoo dat hy De Turck zeyde jehens den depositant - men seght my an dat ick Jan de Vacht ghesleeghen hebbe daerop den depositant zeyde - men zeght dat ghy ghedaen hebt het tghonne gy De Turck zeyde - ick en doen waer op de Turcks huusvrauwe zeyde liggghende in haeren kindt bedde - ja, beyt Tanne de huusvrauwe van Jan de Vacht zal oock haer rebben moeten ont sticken ghesleeghen zyn - sluitende zyn depositie onder zynne hantteecken actum desen iiij januari 1602 toirconde myn hantteecken

Simon Bastiaen doende lansnerynghe onder de ceure van Poperynghe –
oudt ontrent de xxxj - 31 - jaeren – oirconde, beleet ende onder eede ghe-examineert –
deposeert voor den waerheyt dat hy ten tyden dat de balliu ghevanghen hadde **Gillis de Turck**
– sach passeren de voorseide bailiu –
de welcke depositant was aldan ten huysse van **Jan de Brauwere** –
sonder dat hy nochtans hy depositant van daer vertrocken es omme Mahieu de Turck te
warschuwen – dan vertreckende van Jan de Brauweres huus naer tzyne –
heeft op zynen wech gevonden de huusvrauwe van Mahieu voorseit – de welcke zeide: den
bailliu heeft daer mijn mans broeder ghehaelt
hiermede sluitende synne depositie als niet breeder wetende – toorconde my desen x januariy
1602



Pieter van Cales, jonckman, de zoon Mary,
wonende bynder jurisdictie van Poperynghe – oudt ontrent xxij jaren –
by eedt gheexamineert –
deposeert voor de waerheyt dat hy op Sint Niclays dach lastleden
alzo hy comende was vande stede voorseyt naer huus,
ghemoet heeft **Jan de Brauwere ende Hansken Hubrecht**, de cnaepe van Guillaums
Cauweraen commende naer de stede met elck een stock in huerlieden handt
omme de meester ofte chirurgyn te haelen omme Jan Vacht te commen cureeren,
de welcke alsdoen ghequest was –
verhaelende vande differentie niet te weten tusschen Jan de Vacht ende Gillis ende Mahieu de
Turcq dan vuten monde vande voorseide twee personen Jan en Hansken –
hiermede sluitende zynne depositie met zyn hanteecken – desen xvij januariy 1602



Hanseken Hubrecht de zoone Jacobs, jonckman,
wonende binden jurisdictie van Poperinghe – oudt ontrent de xx – 20 - jaeren –
oirconde, gheleet ende by solempnelen eedt daertoe ghelaest ende vermaendt –
deponeert voor de waerheyt dat gheleden op St. Nicolaysdach lastleden –
alsoo hy deponent quam naer de voorseyde stede inde avonstondt – soo heeft hij ghemoet
ontrent het pachtgoet van Jan Van Damme doude –
den persone van Gillis de Turcq – alleene, met een stock in zynnen handen ontrent den
pachtghoede van Ghelyn van Damme, -
daer op de depositant sprack ende vraechde jehens hem Deturcq of hy wederomme naer de
stede ghyneck – daerop hy De Turcq seyde dat ja,

soo dat zy van anderen scheidt met dese propoosten scheidt also van anderen ende treckende den depositant naer huus ende stede –
 corts daernaer omtrent een half huere zoo is ghecommen Jan de Brauwere ten huuse van Guillaume Cauweraen aldaer den depositant woonachtich es –
 omme te zegghen dat Jan de Vacht ghequestst was van Gillis ende Mahieu de Turcq, met welke propoosten den depositant gheghaen es naer den voornoemde Jan de Brauwere naer het huus van Jan de Vacht alsdan ten verzoucke vanden voornoemde De Vacht es hy depositant met Jan voorseit, ghecommen naer de stede voorseit omme den chirugyn te haelen – sonder dies breeder yet wetende van het different tusschen Gillis ende Mahieu De Turcq dan hebbende hooren zegghen van den voorseide de Vacht dat hy ghequestst was vande beede de voornoemde De Turcqs –
 hiermede sluitende zyne depositie onder zyn handteekent desen xvj january 1602

Pieter van Damme, filius Mahieu, nu presentelick schepene der stede van Poperinghe – lansman van zynne nerynghe – oudt omtrent de xxxv – 35 - jaeren –
 by eede gheexamineert –
 deposeert voor waerheyt – dat ten tyden doen Gillis De Turck ghevanghen was alsdan zynnen broeder Mahieu was tot sdeposants voor de duere aldaer zyn huusvrauue hem quam spreken ende als den depositant Mahieus huusvrauue sach commen – ghyneck hy in zyn huus – ende deze voornoemde Mahieu de Turck zeyde dat hy ghyneck naer zyn zustere ende alsoo met de comste van zyne huusvrauue soo schiet den voornoemde Mahieu van de deponant – zonder yet breeder te weeten –
 hiermede sluitende zyne depositie onder zyn hanteeckent
 Actum den xxx january 1602

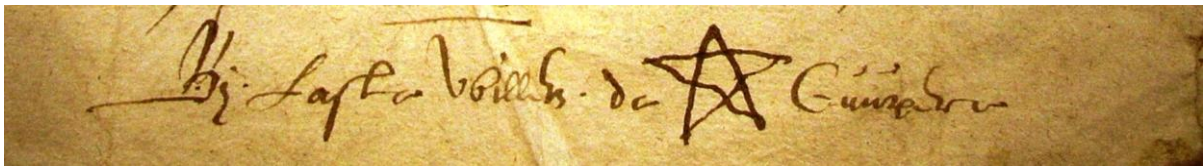
Willem de Cuupere, eertyden smet van zynnen style ende nu jeghenwoordelick **dienaer vande heere deser stede van Poperynghe** – oudt omtrent xxxviiij jaeren –
 oirconde, beleet ende by eede van zyn officie daertoe ghelaest –
 deposeert voor de waerheyt – hoe dat gheleden omtrent twee maenden – heeft hy depositant hooren segghen Gillis de Turck ten huuse van Baptyste vande Kynderen **int Witte Huuseken** dat hem seer was dat hy gheslegghen hadde de persone van Jan de Vacht ende dat hy niet ghedaen en hadde Jan de Vacht huusvrauue –
 repeterende andermael – ick ende mynne broeder Mahieu met eenen stock met welck verclaers hy Gillis de Truck seyde teghen de depositant ten voorseide huuse daer zy verghaert waeren – Ghy en moeder nyemandt segghen, ick beloove u een spynt coorne ende een hespe ofte ghezeyt een zwynnenhamme ende commende den voorseide Gillis int tghemoet vanden de depositant up de Groote Steenbrugghen der voorseide stede dat hy was carrende ofte eerde voerende omme Jacques Proventier - aldaer commende met een zack in zijne aerme – ick en

hebbe u noch niet ghebrocht – volghende mij mijne belofde – maer ick zalt u brynghen – ende ten tyden doen de voorgaende Gillis de Turck ghevanghen was - quam zynen huusvrauwe gheloopt vut haeren kaercker daer zoe gheleghen was van kynde achter haeren man – segghende:

Vaercken, ick hebbe u wel gheseyt, mackt U wech – hadde ghy u wech ghemaect ghy en waere niet ghevanghen –

toe dien segghende jehens den depositant – hanghende an zynnen hals – laet mynnen man ghaen – ick zal u gheven dat ghy beghert, -

het tgonne ghebuerde passerende den huuse van de voornoemde Gillis, met welck verclaers ende ghetuughenesse den depositant sluit zynne depositie onder zyn hanteecken actum desen x van maerte 1602



16 november 1601 – het Streckstraatje - SAP 395 - Renten

Meester Jan Beyens , Franchois Diedeman - Cornelisd Priem ende Jan van Renynghe als dischmeesters van Sint Bertins -

hebben ghecocht ten behouwe vande gemeenen aermen deser stede jehens **Robert Du Floucq ende Mayken** zyne huusvrauwe -

eene erfvelicke losrente van zes ponden parisis tsjaers – den pennynck xvj - voor de somme van viij pond grooten vlaemsch -

wanaff de voornoemde Robert ende zyne huusvrauwe hemlieden bekent hebben vernought - het eerste jaer vallende den eersten in hooymaend 1602 -

ende alzo voort totter lossinghe met ghelde van permissien –

daerinne verbindende een gemet lands liggende int **tStrecstratken op de Coutere** - deser stede –

de zuudzyde an derfve van wylen Frns Bollaerd - de westzyde derfve van wylen Jan Joyeux - voor desen gelast in ghelycke vj pond parisis tsjaers losrente eertyds gecoht by Frans de Vaerwere jehens Anthonis de Zoutere als voogd vande kinderen van Jan Cueperant ende alsoo compeerende de voorseide disch van Sint Betins by transport van Clays Gillis als hoir vande voornoemde Franschois de Vaerwere -

Item een lyne lands liggende op de zelve coutere van oosten tland van Boulduyn Bueten - van zuuden Franchois Diedeman - van Westen tvoorseide Strecstratken ende van noorden de voornoemde Diedeman -

zuuver goedt ende onbelast - ghereserveert sheeren grondrente -

dat belovende overzulcx te garanderen ende indempneren - inninghe naer coustume

Actum den xvj novembris 1601 -

Present Loys Makeblyde - ende Anthonis Winnebrood burghmeesters - Gillis de Vos - Jacob Roelens ene Clays Baebelaere - schepnen

20 november 1601 – **De zaak van Mahieu ende Pieter Bouve, een erfeniskwestie** – SAP 117 – Processen

Oircondschap ghehoort by myne heren vooght ende schepenen der stede van Ypre ten verzoucke van, vut crachte van opene letteren requisitoire van burchmeesters ende schepenen der stede van Poperinghe

In daten vande xxx octobris zesthien hondert een – onderteeckent **Mazeman** ende ghezeghel in groenen wasse metten contrezeghel der zlever stede

Om de voorseide **Mahieu ende Pieter Bouve** te valideren in zekere proces dat zy hebben als heeschers hanghende voor de voroseide burchmeesters ende schepenen van Poperinghe teghens Mathieu Lecomte heescher

Ende dit op zekeren intendit by de voorscrheven heescher ten dien gyne ghevoeght ende hiermede gaende by copie

Dies de navolghende vernomden daer toe ghedachvaert by **Jan de Poortre** ghezworen messgier der voroseide stede van Ypre by eede ondervraeght zyn – ghetuught ende gheattesteert hebben zulck als hier naer volgt:

Den xxste van novembre 1601 voor Joannes Hermes van Wynghem ende dheer Bicolas van Thune, schepenen

Cornelis Bolle filius Jans ghebooren van Watouwe, oudt veertich jaeren ofte daerontrent – landsneerynghe ghedaen hebbende tot op vier jaeren herwaerts, dat hy alsdanne es commen woonen binnen deser stede hem gheneerende als nu met coopmanschap van boter en caes Oorconde by solemnelen eede ghehoort ende gheexamineert by den voorschreven intendit ende eerst opde drie eerste artickelen – seght ende affirmeert inden eersten waerachtich zynde dat hy wel ghekent heeft wylent Pieter Bouve, doude vader vande voorschreven heescher – die in zynnen tydt woonde inde prochie van Watouwe, zuudt ofte zuudtoost vande kercke – zo hy oock seght wel ghekent hebben Cathelyne landsheers wylent huusvrauwe van Mihciel Roen, die in haerlieden tydt woonden inde Poperinghe in de Oonze Vrouwenprochie dat hy anders niet en weet al landslieden van huaerlieden neeringhe – affirmerende vorts dat de voroseyde Pieter Bouve doude ende de voorschreven Cathelyne Lndasheere elcanderen naemden cousyn ende nichte – zo hy deposant seght memorie thebben, dat in zyne joncheyt hy de zelve Pieter Bouve doude ende de voorschreven Cathelyne also elcanderen heeft hooren naemen, zonder alsnu te connen segghen te wat huuze tzelve ghebeuerde ofte ter presentie van wien, mits tzelve wel vyfentwintich jaer leden es, zo hem dunct, als ghescheet zynde voor de laetste troublen zonder dat hy deposant zekerlick zoud conen zegghen of de voorscrheven Pieter Bouve doude ende Cathelyne Landsheers rechtzweers zouden gheweest zyn ofte niet, mets hy huerlieden vaders ende moeder noch van deen zyde, noch van dander niet ghekent en heeft, noch en weet hoe de zelve ghenamt waeren,

emmers voor zo veele als zijne memorie bestaet –

ghereserveert dat hem te binnen nempt dat de vadere van de voorseide Cathelyne Landsheers ghenamt was **Maerten de Landsheere**, die hy deposant oock wel ghekent heeft als hem somwylen hebbende zien commen inden ackere om coorne te braken – raepeloof te trecken ende derghelicke zaken te doene,

op zeker partie landts in Watouwe die wuam jehghens tlandt van deposants vadere –

hoewel de voorseide Maerten woonde in Poperynghe als in een van duterste huuzen van Onser Vrouwen prochie van Poperinghe –

te wetene op doostzyde vande straete die loopt van Watouwe naer Belle –

zo hy deposant zeght te houden voor zeker –

zegghende dat tzelfs Maertens huusevrauwe hiet Mayken – zo hy hem seght wel onthouden te hebben

Ende dat den voorseide Maerten landsheere metsanderssins by vorme van bynaeme ghenamt was **Maerten Stalin** – zonder dat hy deposant ghekent heeft Clais Bouve ofte Peroonken zyne huusvrauwe ghedreghen by den ijde artikel van de zelve intendit byden welcken hy deposant

oock niet en weet of de huusvrauwe vande voorseide Clais Bouve ghenaemt was Proneken ende of zy moeder was vande voorseide Pieter Bouve doude ende also groote vrouwe vande voorseide Mahieu ende Pieter Bouve de jonghe alhier heeschers

Want zy de zelve huusvrauwe Clais Bouve over ghedient en heeft noch en heeft hooren naemen – ja den zoude selfs niet connen zegghen of de grootvadere paternel vande voroseide heescher Clays ghennaemt was ofte niet –

Ghevraecht of de voorseide Catheline Landsheers zusers of broeders ghehadt heeft, zeght dat zy gheen broeders ghehadt en heeft, maer wel een halfve zusters zonder meer – de zelve haere zusters ghenaemt Naentjen, die tvoorschreven Mayken, moedere vande voroseide Cathlyne Landsheers hadde ende procreerde in voorgaende huwelicke, zonder den vadere van tzelve Naentjen te connen denommeren – als hem onbekent ge-heweest hebbende, maer weet wel dat was in voorgaende huwelicke, mets tvoorgaende Naentjen vaste ende was dan de vorogaende Cathelyne zonder zekerlick te connen zegghen hoe veele

deposerende vorts hem kennelick zynde dat tvoorschreven Naentjen zonder kynderen achter telaleten ghestofven es, in Watouwe naer deposants beste onthoudt – zo oock es haeren man, die een oudt mran was, - een waelken ghenaemt Boy Maes – annegaende de voorseide Cathelyne Landsheers weet wel dat zy kynderen heeft ghehadt maer en weet niet te zegghen hoeveele, noch hoe zy ghenaemt waeren – noch oock of alle de zelve kynderen voor haer ghestorfven zyn fote niet – anders niet weetende de zelve Cathelyne en es overleden in thuus daer zy woonde te Poperinghe maer en weet insghelycx niet of zoe ghestorfven es voor haeren man Michiel Roen of niet, welcken Mihciel Roen hy depositant zeght wel ghekent thebben metgaders tzelfs Mihciels vaders ghenaemt Jan Roen ende zynne broeders ghenaemt jan ende Chrsitiaen Roen ende eene zyne zusters ghenaempt Mechelyne,

op tijde artikel zeght ende affirmeert hem kennelick zyhnde dat de voroseide Cathelyne Landshees in haeren tydt toebheoorde de hofstede daer zy woonde in Poperinghe ende daer alsnu op woont Mathieu Lecomte, verweerder, dynckende dat de zelve hofstede haer toeghecommen es van Maerten de Landsheere, haeren vader, mets den zelve Maerten daer oock op woonde in zynen tydt zodner dat hy depositant weet de zekere grootte van de zelve hofstede – hem dynckende dat zy nu even groot es, tusschen zeven ende acht ghemeten zonder tghemet dat dies ligt in Watou onder de heerlichede van de Douvie zeght oock wel wetende dat tvoorseide Naentjen gheen deel en hadde inde voorseide hofstede midts hy depositant verstaen heeftdat tvoorseide naentjen meer en hadde een half ghemet lants liggende oock in Watouwe onder de heerlichede vander Douve – dat den man van tzelve naentjen Boy Maes vercochte an de bailliu Caerle vande Walle - also de depositant verstaen heeft

Op tvde artikel zeght ende affirmeert warachtich zynde dat leden zekere jaeren zonder de juuste tydt onhouden thebben hy depositant cocht jeghens de voorseide Mathieu Lecompte alhier verwerder tvoorseide ghemet lands gaende onder de voorseide hofstede gheleghen onder de heerlichede vande Douve in Watouwe, nemaer dat hy verweerder tzelve niet leveren en cosnte – obsterende dat hy verwerder zeide dat hy tzelf ghemet ghecocht hadde met de reste vande voorseide hofstede jeghens Christiaen Wouters ende alle andere, die daerinne part ende deel hadden, nemaer dat hy tzelve mniet en conste betooghen zo hy depositant dies bewys voor wetten verzochte – byden welcken de voorseide coop van tvoorschreven ghemet landts dare ghebleven es, naer dat hy depsoant de penninghen ande coop clevende voor wetten ghepresenteert hadde ende gheconsenteet dat den verweerder die lichten zoude midts zekere voor tgarant, dat de verwerder oock niet en conste vulcommen – cause dat hy verwerder byde voorseide wet vande Douve ghecondemneert was alle costen te betaelen van lyfcoope, godspenninck ende anderssins den bailliu oock up hem pretenderende de boete – niet jeghenstanede dat hy verweerder ghebleven es in ghebruuck zo hy noch es, hanghende dit proces, dat hy depositant anders niet en weet, die tvoorschreven ghemet oock jeghens hem

verwerender ghelevert heeft ende daerop afgheslegghen heeft den lyfcoop ende godspenninck voorschreven
Sluutende hiermede zyne depositie.

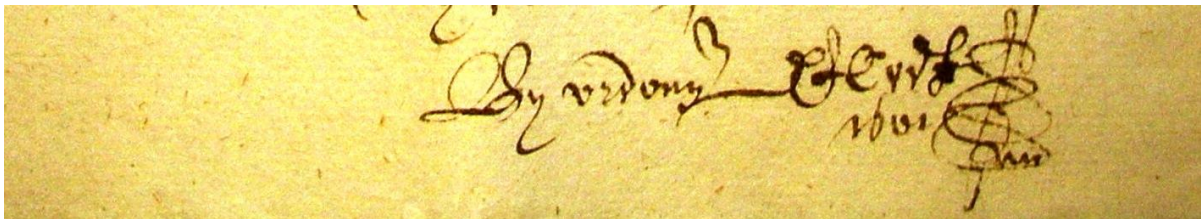
Lampsamyne vande Walle filia Jans husvrouw van **Cornelis Bolle** voorgaende oriconde – oudt vyfenvichtich jaeren ofte daerontrent – ghehoort ende ondervraeght als de zelve voorgaende ghetuughe – seght ende affirmeert wel ghekent thebbe **Pieter Bouve vadere van Mahieu ende Pieter Bouve** de jonghe alhier heescher – woonende in zynen tydt inde noorthouck van Watouwe – daer nu woonachtich es Adriaen de Hondt – zo zy oock seght wel ghekent thebbene Catheline Landsheers in haeren tydt huusvrauwe van Michiel Roen de jonghe – die woonde in Poperynghe byden Abeele – vorts ghevraecht of de zelve Pieter Bouve ende Cathelyne Landsheers elcanderen bestonden – zeght ende affirmeert dat ja, vut causen dat de moeder vanden voorgaende Pieter Bouve doude ende de moeder vande voorseide Cathelyne Landsheer waeren ghezusters – deene te wetene de moeder vande voorseide Pieter ghehaemt Prootgen ofte **Prooneken** ende de ghene vande voorseide Cathelyne was ghehaemt **Mayken** maer en weet de toenaeme vande zelve twee vrouwen niet, midts dat zou (*zij*) huerlieder vader niet ghekent en heeft – zegghende vorts dat Mayken, moedere van de voorgaende Cathelyne hadde twee mans, dannof zy den eersten niet ghekent en heeft, maer wel de tweede, die ghehaemt was **Maerten Stalin**, oock mede dat tvoorschreven Mayken hadde by haeren eersten man eenen dochtere die ghehaemt was Naentgen ende by de voorseide Maerten hueren tweeden man de voorseide Cathelyne Landsheers, die welcken Landsheers ghehaemt es gheweest ter cause vat de voorseide Maerten haeren vadere somwylen also oock ghehaemt was – hoewel haer dynct dat Maerten Stalin was zynen rechter naeme –
Affirmerende vorts dat de voorseide Pieter Bouve doude ende Cathelyne Landsheers ofte Stalins waeren **rechtzweers** als gheweest hebbende zusters kynderen zo hier vooren ghesit es, ende hebben elcanderen daervoren ghehouden ende ghehaemt **cousyn ende nichte** ende elcanderen oock ghevolght ende ghetraecteert in bruuloften, kerckgangen ende anderssins zo de deposante seght ghehoort ende ghesien thebbene
Alleguerende voor exempel ende redenen dat de voorseide Pieter Bouve doude ende Jane zyn zustere waeren ter bruuloft van de voorseide Cathelyne in Watou, ter welcker bruuloft zy deposante niet en was, maer zo zou (*zij*) deposante woonde zeere by de hofstede, daer de bruuloft ghehouden was ende dat tvoorschreven Prootgen moeder van Pieter Bouve doude thaers deposantes moeders huuze daer zou woonde daeghelicx frequenteerde zo heeft zou depositne alle tzelve van tvoorschreven Prootgen
Ende andere wel ende zekerlick verstaen te wetene dat tzelve Prootgen ende Mayken de moedere van de voorseide Cathelyne eyghen zusters waeren ende overzulcx ter bruuloft hemlieden vonden als naerste bestaende vrienden –
zo dat de heerschers vader ende de voorseide Cathelyne rechtzweers gheweest zyn – ende consequentelick de voorseide heerschers alleenelick een half ledt voorder de voorseide Cathelyne bestaen –
deposerende vorts dat tvoorseide Naentgen halfve zustere vande voorseide Cathelyne ghestorven es zonder kynderen achter te laeten in Watou en zy anders niet en weet dat oock es haeren man, dat een oudt man was, den welcken ghehaemt Boey zonder zyne toenaeme onthouden thebben – anders dan hier vooren staet dat men hem naemde Boey de Spuwere –
Angaende de voorseide Cathelyne zeght wel te weten dat de zelve kynderen ghehadt heeft zonder zekerlick te connen zegghen hoe veele – noch hoe zy ghehaemt waeren, noch oock of alle de zelve kynderen voor haer ghestorven zyn ofte niet,

anders niet wetende de zelve Cathelyne en es overleden te Poperynghe inden quaeden tydt ende ten tyde tlegher hier voor de stede van Ypre lach,
 zonder dat zy weet of de zelve Cathelyne ghestorven es voor haeren man Michiel of niet – zegghende den voorseide Michiel Roens wel ghekent thebben, als in zijn ghebuerte ghewoont thebbene ende oock Jan zynen vader, ende twee zyner broeders ghenaeamt Jan ende Christiaen, metgaders zynne zustere, ghenaeamt Mechelyne Roens –
 ghevraecht op tiijde artickel zeght ende affirmeert haer kennelick zynde dat de voorseide Cathelyne Landsheers in hueren leven toebehoorde de hofstede daer zy ghewoont heift ligghende in Poperinghe - zonder te connen zegghen de juuste grootte van de zelve hofstede, hoewel zy zeght van acht of neghen ghemeten zo huer dynct, zegghende te wezen de zelve hofstede daer Mathieu Lecomte alhier verweerder nu woont, presumerende dat de zelve hofstede huer toeghecommen es by successie van hueren vader ende moedere,
 zeght oock wel ende zekerlick te wetene, dat tvoorseide Naentjen inde voorseide hofstede gheen part noch deel en hadde.

Op tvde artickel vande voorseide intendit zeght ende affirmeert dat leden vj ofte zeven jaeren zonder de justen tydt te connen denommeren de voroseide Mathieu Lecomte alhier verweerder an hueren man vercocht heeft een ghemet fote daerontrent vande voroseide hofstede ligghende in Watou, nemaer dat den zelve verweerder tzelve niet leveren en conste – zulcx dat hy den lyfcoope ende alle andere costen ter cause vande zelve coop gheschiet heeft moeten betaelen

Ende op als ghetuught niet breeder wetende
 Sluutende hiermede hueren depositie.

Aldus ghehoort ende gheexamineert te daeghe ende jaere alsbooven
 My toorconde



20 november 1601 – Den Hert - den Inghel - den Hoorne - SAP 395 - Renten

Barbele Elle weduwe van Jacques Denys - gheadsisteert by **Pieter Roelens** - haeren bystaenden voogd –
 verbind inden handen van **Anthonis Winnebroodt** -
 de helft vande erfve ende materialen op doude marct deser stede -
daer eertyds de huusinghe van het hert ende ynghel ghestaen hebben -
 metgaders de geheele erfve **vande Hoorne** daeran ligghende ende de stallinghen - schuere -
 kelders ende ander edificien daerop staende -
 begrepen thuus ende efve daer zy weduwe tot desen tyde ghewoont heeft - vutcommende op de Leverstraete -hele haer goed - present ende toecommende -
 ende dat in contreborghe ende verzekerhede van de somme van Ij pond grooten vlaemsch die zy weduwe opgenomen heeft
 van Janneken Bustraen weduwe van Augustyn van Evergem -
 onder de cautie van voornoemde Winnebroodt

7 december 1601- Simon Bastiaen heeft schulden - SAP 395 - Renten

Simoen Bastiaen kent schuldigh te zyne Zacharias vande Heghe

de somme van viij pond grooten vlaemsch van landspacht –

gevallen te bamesse 1601 –

te betaelen ten beliefe vande voornoemde crediteur -

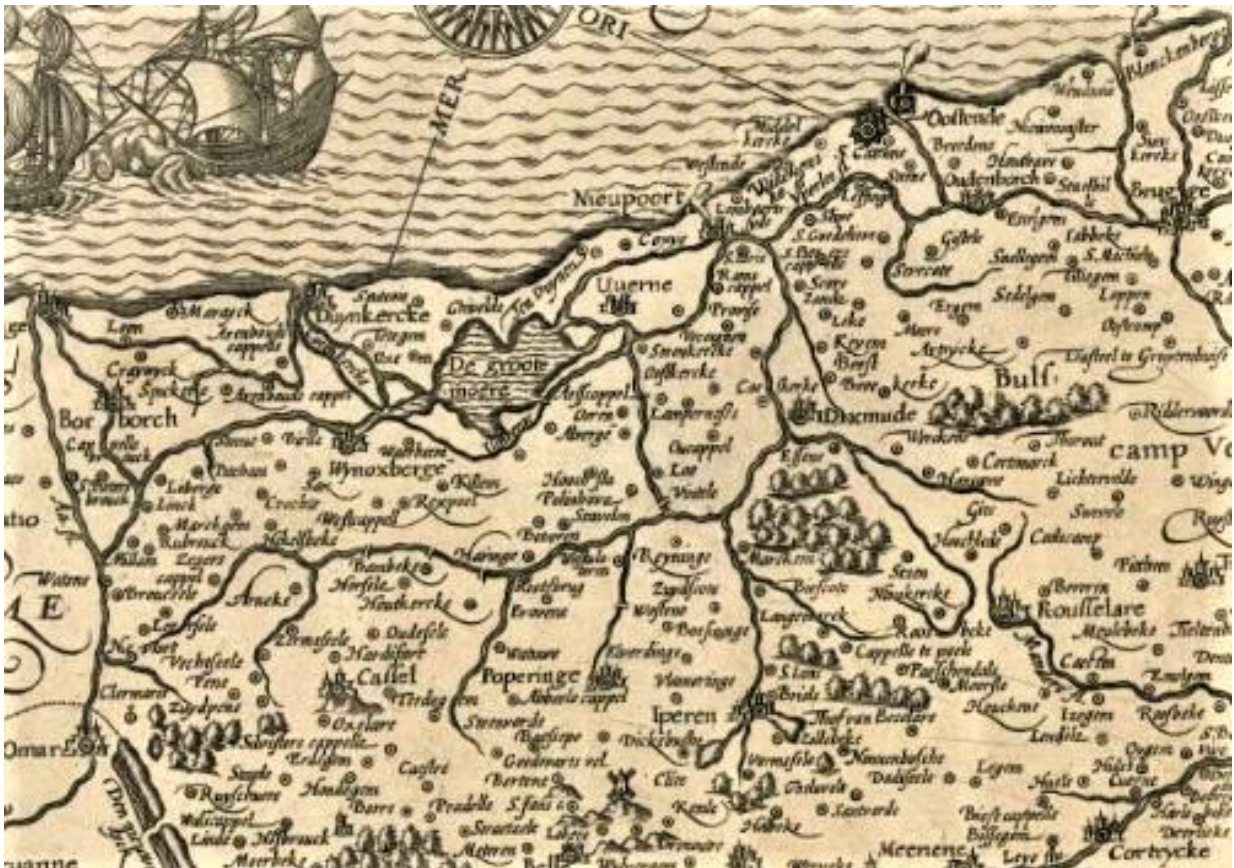
daerinne verbindende vyff vierendeel bezayt op tlandt van de wedwue Pieter vande Coutere inden Hamhouck -

metgaders alle andere zyne vruchten ende goedynghen - present ende toecommende -

omme in ghevalle van niet betaelinghe hierop te verhaelen de somme

actum den vij decembris 1601 -

present Pieter vander Doene - schepenen



Kaart van Vlaenderen, ca. 1600, Pieter van der Keere, 1580 - 1604